

УВОД

Предприятието легитимира себе си пред останалите предприятия, както със своята дейност, така и с репутацията, която си е създадо. А тази репутация несъмнено се определя и от неговото финансово състояние. Реалната оценка на финансовото състояние на предприятието дава възможност на управленския му екип да вземе адекватни управленски решения, да се определи къде се намира предприятието в сравнение с другите предприятия и най-вече в сравнение със своите конкуренти, да се определи инвеститорската му привлекателност. Поради всички тези причини анализът на финансовото състояние е изключително актуален и е важна съставна част от управленската дейност.

В настоящата разработка ще се разгледат теоретичните аспекти на анализа на финансовото състояние, методиката при анализа, както и нейното практическо приложение при оценката на финансовото състояние на Алкомет АД – Шумен.

Целта на разработката е изследване на финансовото състояние на Алкомет АД.

За постигане на така формулираната цел се поставят следните по-значими задачи:

1. Да се разработи адекватна методика за анализа на финансовото състояние и определяне на показателите, които ще бъдат наблюдавани при анализа.
2. Да се определи изменението на избраните показатели и проявените тенденции в това изменение.
3. Да се определи как влияят отделните фактори върху и изменението на изследваните показатели.

В процеса на реализиране на поставените цел и задачи са използвани следните методи:

1. Метод на сравнението.
2. Метод на групировката.

3. Метод на елиминирането.
4. Метод на верижните замествания.
5. Метод на абсолютните замествания.

За по-нагледно представяне са използвани таблици, схеми и графики.

ГЛАВА ПЪРВА

ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ НА АНАЛИЗА НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

1. Относно същността на понятията “анализ на финансовото състояние” и “финансово състояние”.

Понятието анализ има гръцки произход и означава метод на научно изследване, чрез който предметът на научно изследване се разчленява мислено на съставните му части.¹ Съществуват различни видове анализ във всички сфери на научното знание: химичен, физичен, матричен, вертикален, структурен и т.н.

В икономическата литература съществува разнообразие от понятия, свързани с анализа: икономически анализ, финансов анализ, счетоводен анализ, финансово-счетоводен анализ, анализ на финансовото състояние.

По отношение на същността на понятието “финансов анализ” в икономическата литература няма противоречия. Понятието “счетоводен анализ” в тесен смисъл се разбира като изследване на икономико-математическата функция на приходите и разходите от обема на дейността и интерпретация на данните от счетоводните отчети.²

Най-широко дискутирано е понятието “финансово-счетоводен анализ”. Според едно от определенията финансово-счетоводният анализ е “част от управленската дейност, изразяваща се в подбор на информация, в нейното съпоставяне и оценка с цел да се изследват значими съотношения и тенденции, несвойствени колебания и процеси, нови насоки и фактори на развитието, както и да се приемат оптимални управленски решения”.³

¹ Габеров Ив., Стефанова Д., Речник на чуждите думи в българския език, В. Търново, 2002

² Трифонов Т., Счетоводен анализ на фирмата, Сиела, 2000, с.22

³ Златков Ив., Финансово-счетоводен анализ, Форком, 1996

Г. Георгиев определя финансово-счетоводния анализ като “процес или дейност на специалисти, при който на базата на специални познания се изследват и оценяват резултатите от дейността на търговските дружества в условията на пазарната икономика и обективно действащи икономически закони, намерили израз в годишните финансови отчети, с цел разкриване и измерване влиянието на факторите върху постигнатите резултати, очертаване на тенденциите в развитието и приемане на оптимални управленски решения”.

Г. Тодоров определя финансово-счетоводния анализ като “целенасочена дейност на селектиране , сравнение и оценка на счетоводната информация , с оглед установяването на съществени връзки и взаимоотношения, характерни и несвойствени колебания и очертаващи се тенденции в дейността на предприятието, които са необходими за вземане на управленски решения”.Той подчертава, че това може да се извърши само от специалисти.⁴

От изложените автори становища може да се установи, че няма разногласия относно фактът, че финансово-счетоводният анализ е част от управленската дейност, извършва се от специалисти и неговата цел е разкриване на тенденциите и колебанията в дейността на предприятието.

Според Г. Георгиев едно от основните направления за извършване на финансово-счетоводен анализ е анализът на финансовото състояние.⁵ Той също така се счита за елемент на финансовото планиране и целта му е инвеститорите и управляващите да вземат професионални управленски решения. Други автори заявяват, че анализът на финансовото състояние се

⁴ Тодоров Г., Финансово-счетоводен анализ на предприятието, Варна, 2005, с.7

⁵ Георгиев Г., Финансово-счетоводен анализ на търговското дружество, Форком, 2004

базира върху анализа на отношенията , които се използват за прогнозиране на пазарната и финансовата стратегия на фирмата.⁶

В зависимост от конкретните цели и задачи анализът на финансовото състояние има различно съдържание и обхват. Той може да бъде стеснен само до изследването на ликвидността и платежоспособността или в него да бъдат включени по-широк кръг от показатели.

Самото понятие “финансово състояние” е изяснено в общите положения на Международните стандарти за финансово отчитане.

В България генерирането на информация за финансовото състояние е законодателно уредена в Закона за счетоводството. Съгласно член 40, информацията за финансовото състояние на предприятието е един от елементите на годишния финансов отчет. Същността на понятието „финансово състояние“ е посочена в Общите положения за изготвяне и представяне на финансовите отчети към МСС - финансовото състояние е възможността на дадено предприятие да генерира навреме и с определена сигурност пари и парични еквиваленти, които да използва за уреждане на задълженията си.

Според тях финансовото състояние е способността на предприятието да генерира пари и парични еквиваленти в определен моменти с определена сигурност, което определя капацитета на предприятието да плаща на наетите лица и доставчици, да извършва в срок лихвените плащания, да погасява кредити и да извършва разпределения за своите собственици. Финансовото състояние на предприятието се влияе от икономическите ресурси, които то контролира, от финансовата му структура, ликвидността и платежоспособността му, както и от капацитета му да се приспособява към промените в околната среда, в която функционира.

⁶ Михайлов, Митов и др., Анализ на търговския бизнес, Свищов, 2002

Между финансовото състояние и производствената и търговската дейност има съществена връзка. От една страна занижените резултати от дейността влошават финансовото състояние, например чрез повишаване на себестойността, а оттам и понижаване на приходите и печалбата. От друга страна доброто финансово състояние винаги ще осигури нужните ресурси за едно ефективно производство.

Съществуват различни тълкувания на понятието финансово състояние. Най-често в литературата то се определя като съотношение между разполагаемите и необходимите финансови средства към определен момент или за определен период от време. Съгласно това схващане финансово-счетоводният анализ се определя като платежоспособност на предприятието. В стопанската практика обаче съществува по-прагматично определение на понятието, а именно - възможност на фирмата да създава пари или подобни на тях еквиваленти, които от своя страна са гаранция за погасяване на финансови задължения. Изхождайки от посочените до тук становища може да се направи обобщение, че финансово-счетоводният анализ е количествено определена степен на осигуреност на предприятието с финансови средства към определен момент или за определен период от време, гарантиращи стабилност и просперитет на фирмата.

От определението произтичат някои негови характерни особености, по-важни от които са следните:

> Произтича от обекта на неговото изучаване, т.е. от икономическата или стопанската практика, която той изучава. Финансово-счетоводният анализ е преди всичко икономически анализ, защото неговото изследване е насочено към икономическата действителност.

> Комплексност, системност и широко използване на компютърна техника. Комплексният и системният подход

допринасят за издигане на научното развитие на анализа, а използването на компютърна техника - до рационализиране на аналитичната работа.

> Пряко и непосредствено отношение към вътрешно-фирменото планиране на дейността и към изграждането на бизнес планове на фирмите. Всяко планиране се съпътства от анализ. Само посредством анализа може да се даде най-пълна и точна оценка на изпълнението на тези планове.

> Посредством анализа се разкриват причинно-следствените връзки, което води до изучаване на вътрешната същност на икономическите процеси и явления. Само чрез анализа се разкриват причините, повлияли положително или отрицателно върху изменението на показателите. Тези причини се разглеждат сами по себе си като фактори.

> Определяне на основните тенденции и закономерности в развитието на стопанската дейност. Тези тенденции и закономерности от своя страна са резултат от причинно-следствените връзки и те определят "поведението" на всяко едно предприятие.

> Посредством разкриване на тенденциите и закономерностите се стига до обосноваване на правилно решение. В този смисъл характерно за анализа е това, че той има практико-приложен характер. Неговите резултати са продиктувани от практически и управленски съображения.

След като същността и характерните особености на финансово-счетоводният анализ са изяснени, добре е да знаем какви са неговите цели и задачи. Финансово-счетоводният анализ е насочен към постигането на множество цели, част от които са следните:

- Оценка на дейността на предприятието чрез определен брой важни показатели, които дават обективна и точна картина за избрана част или за целия отчетен период;

- Установяване на основните фактори, които са предизвикали изменение на фактическите показатели в сравнение с предходни периоди или с планови разчети;

- Оценка на очакваните параметри на темповете на развитие на предприятието за близката или по-далечната перспектива от позициите на финансовото осигуряване и съобразени с изменящата се външна и вътрешна среда;

- Вземане на решения за покупко-продажба на дългосрочни или краткосрочни инвестиции;

- Оценка на целесъобразността от привличане на дългосрочни или краткосрочни инвестиции;

- Проучване опыта на предприятието със сходна дейност с оглед използване на положителните моменти в тяхната работа.

Между финансовото състояние и резултатите от дейността на предприятието съществува тясна и взаимно обусловена връзка. Обичайно нормалното протичане на стопанската дейност и реализирането на положителни финансови резултати предполагат добро финансово състояние. От друга страна доброто финансово състояние е предпоставка за осъществяване на ритмичната и ефективна стопанска дейност. Доброто финансово състояние е условие за постигане на оптимална ликвидност, платежоспособност и финансова независимост на предприятието⁷.

Анализът на финансовото състояние е предпоставка за вземане на оптимални решения за бъдещото състояние на предприятието. Затова е важно преди всичко да сме запознати със същността на финансово-счетоводния анализ.

⁷ Костова, Н., Финансово-счетоводен анализ, Варна, „Актив-К“ ООД, 2010, с.146